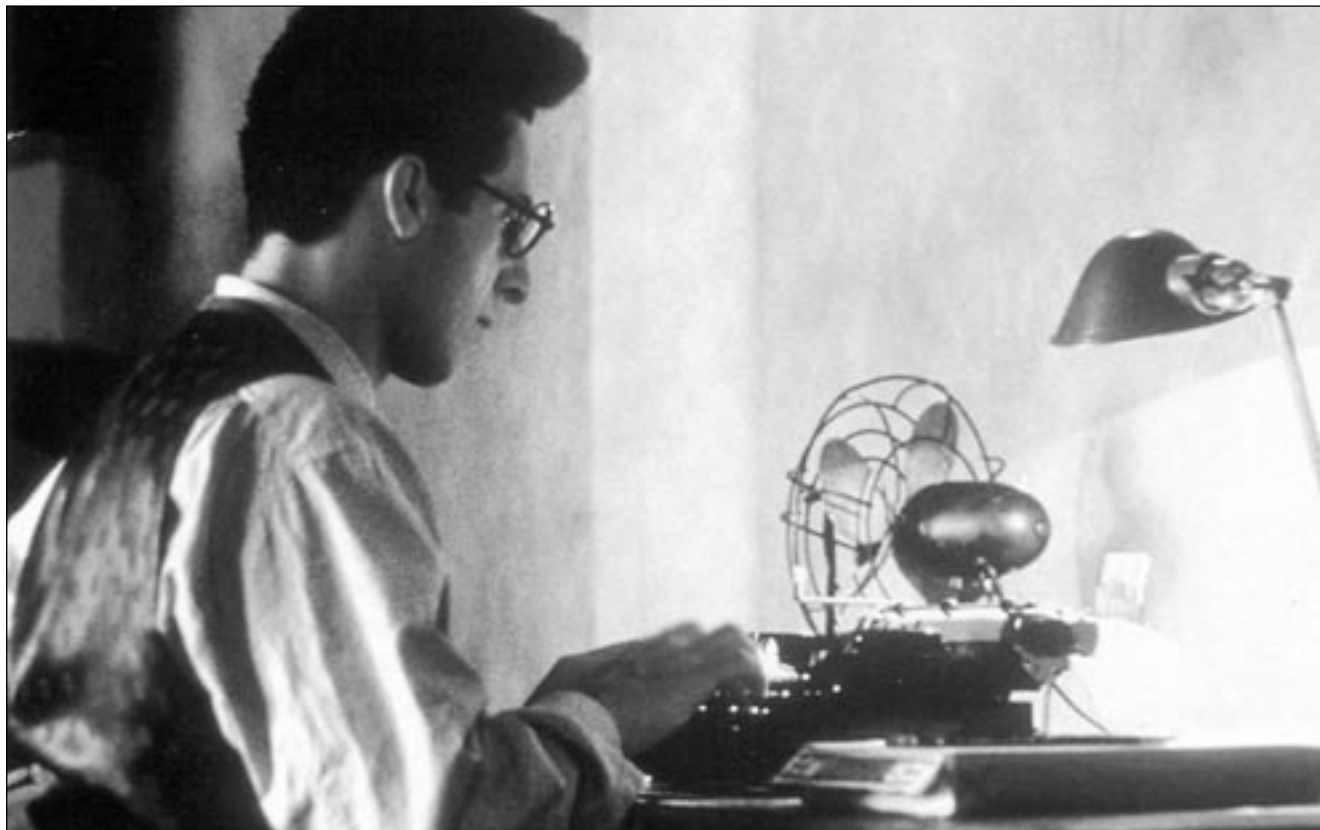

Coen, Burton, Tomas Tres noms, Con, Burton

Toni Roca

Barton Fink

Anderson, tres cintes il·lustres que animen amb persistència i qualitat la primera part del 2008, *No es país para viejos*, *Sweeney Todd*, *Pozos de pasión*, tres impactes, tres emocions, tres llargs moments per recordar i per evocar, tres proves d'un cert renaixement del cinema americà ara que altres directors de prestigi, Ford Coppola, Spielberg, Woody Allen fan balanç, esperem que no final, que tenen corda per estona, a una ja llarga, fèrtil trajectòria cinematogràfica.

El cinema dels germans Coen a les acaballes de la dècada dels vuitanta, configuren de forma ferma i valenta part del cinema americà en hores de baixa intensitat, a un Hollywood superat en quasi tots els aspectes després d'anys que el feren ser brillant, espectacular i d'una especial qualitat, fins a l'arribada d'aquest germans productors, guionistes i, és clar, el fonamental apartat de la direcció. Des de la ja una mica llunyana *Muerte entre las flores*, adaptant, i renovant, el clacissime dels vells films de gàngsters en èpoques d'oberta decadència. Fou el punt de partida d'una carrera fèrtil i potent només trencada per la frustrada *Barton Fink*. Fins a l'estrena de l'excel·lent, i no prou reconeguda, *El hombre que nunca estuvo allí*, la seva carrera estava en alça. Aleshores, anys de decadència que arriba fins a una versió, tristíssima, de l'obra mestra *El quinteto de la muerte*. Ara la cosa ha canviat. I radicalment. La

prova evident i, penso, lluny de qualsevol dubte o vacil·lació la tenim tot just ara mateix amb l'estrena de *No es país para viejos*, un dels productes més notables i de talent dels autors d'*Arizona Baby*. El projecte era ambiciós. Per primera vegada el fil narratiu no s'inspirava en una idea original dels Coen. Aquesta vegada han buscat inspiració en l'adaptació de la novel·la del mateix títol original d'un dels autors de més prestigi, Cormac McCarthy i sobre aquest material els directors traçaren una anomenada fulla de viatge. Terrible. Un viatge terrible, dur, d'impacte, sòlid. La particularitat, la singularitat del seu món sempre personal, intransferible esclata a cada moment a cada instant. Cinta explosiva, de contingut menys barroc, malgrat tot, de to més serè i controlat que en anteriors ocasions. Narrada amb professionalitat i eficàcia, amb un regust especial per la sang —n'és marca de la casa— que surt a través d'un dels millors treballs interpretatius de Javier Bardem, encara que la resta dels intèrprets estan a una alçada notable, Tommy Lee Jones, Josh Brolin i Kelly McDonald. Un film per veure. I més d'una vegada.

Tim Burton també fou una de les grates sorpreses arribades dels Estats Units. I d'això ja fa alguns anys. Tots recordam —i seguirem recordant— amb felicitat i alegria l'entranyable *Eduardo Manostijeras*, una trama dramàticament idíl·lica enmarcada

per tonalitats que s'inspirava entre la nota lírica i poètica. Llavors la seva trajectòria s'encarrila per diversos camins però sempre entre el realisme fantàstic, un agut sentit de l'humor i una molt concreta capacitat per la ironia, la inventiva i un dispositiu notable per la intenció poètica la tendrà en tot moment. A més a més, significava la presentació de l'actor Johnny Depp. Recordem, a tall d'exemple, *Ed Wood*, *La novia cadáver*, *Sleepy Hollow*, o la Increïble *Pesadilla antes de Navidad* que capgirava i renovava l'estètica, el llenguatge del dibuixos animats mes enllà de la fórmula Walt Disney. Ara s'acosta, i l'experiment és un èxit total, al món del musical americà, als escenaris de Broadway amb l'adaptació del musical *Sweeney Todd* amb la maravillosa música d'un dels grans músics d'avui en dia, Stephen Sondheim, una vegada més a la vora d'un clima d'horror i de bellesa, tot combinat i servil a taula per un Tim Burton que es troba en especial estat de gràcia. La cinta és dura i és brutal. I tot a la vora d'una història que en molts moments recorda les apoteòsiques aventures de tota i mena de condició del cèlebre comte de Montecristo, tantíssimes vegades vist fins a dir prou al cinema i a la petita pantalla. Però aquesta és només referència argumental perquè després els camins de Tim Burton s'endinsen per altres camins arrevatats de sang i violència escampada per tot arreu que esclata en pantalla en un seguit de seqüències molt ben encadenades i millor filmades. El talent de Burton és un talent versàtil, múltiple, que se centrifuga i es dispersa d'una manera un xic anàrquica però que finalment es reagrupa, es classifica i ordena i així arribam a l'espectador de manera clara, directa. Ha set una de les característiques del director que ara *Sweeney Todd* no només es reafirma sinó també que es revitalitzen. És la mà mestre d'un director mestre que també en la direcció d'actors ens presenta una gradual capacitat per orientar i donar-los l'oportuna rèplica.

Actors, actrius amb cara i ulls que humanitzen el personatge a l'hora d'interpretar. Coordinació o *mise-en escène* perfecta i fer creïble sempre la història a narrar, a l'hora de mirar fixament la càmera que tot ho sap, que tot ho veu, que tot ho capta. Sí, sense dubte, una excel·lent pel·lícula. Personalment a *Boogie nights* -desconec la seva òpera prima *Sydney (hard eight)*- vaig sentir una emoció tan enorme que al llarg d'un parell de dies el film m'obsessionà. Aquelles històries aparentment frívols, superficials, per on entraven i sortien actors especialistes en cinema com podria amagar un interès res d'especial. D'altra banda el seu director Paul Thomas Anderson començava una carrera meteòrica que el portaria a les primeres pàgines de l'actualitat. Odiat i

estimat, sovint a parts iguals el seu cinema sempre es presta a la discussió encesa, a la polèmica virulenta, a l'encontre amb passió i una mica d'escàndol que es despertà de forma espectacular a partir de *Magnolia*, en què el director mostrava totes les seves cartes malgrat que fos qualificat per alguns com director trampós. La seva darrera cinta, aquí traduïda com *Pozos de ambición*, despropòsit de l'original *There will be blood*, no deixa indiferent ningú. Aquí, a *Pozos de ambición*, torna l'enfrontament. I això és bo i això és positiu. ("Sempre he pensat afirma Paul Thomas Anderson que el cine i el negoci del petroli tenen moltes coses en comú. Comences amb l'esperança d'extreure alguna cosa d'allà baix i, encara que en cert moment no n'estigui segur, segueixes perforant, perforant, perforant..." És una perfecta adequació a la realitat de la pel·lícula que ara ja és entre nosaltres. Per gaudir-la. Lògicament. Història de petroli i de petrolers americans als inicis del passat segle inspirat en el clàssic *best seller* d'Upton Sinclair. ■

Eduardo
Manostijeras

